

VẬN DỤNG PHONG CÁCH LÀM VIỆC CỦA HỒ CHÍ MINH VÀO HOẠT ĐỘNG NGHIÊN CỨU KHOA HỌC HIỆN NAY

 LÊ ĐỨC THỌ*

Ngày nhận: 30/12/2021

Ngày phản biện: 20/01/2022

Ngày duyệt đăng: 15/02/2022

Tóm tắt: Bài viết nghiên cứu về phong cách làm việc khoa học của Hồ Chí Minh, đồng thời, chỉ ra sự vận dụng phong cách làm việc khoa học của Hồ Chí Minh trong nghiên cứu khoa học hiện nay. Đó phong cách làm việc luôn đi sâu đi sát, nghiên cứu, điều tra, khảo sát kỹ lưỡng; làm việc có chương trình, kế hoạch; làm việc gắn với kiểm tra, tổng kết, rút kinh nghiệm; làm việc phải luôn đổi mới và sáng tạo, làm việc khoa học là không tùy tiện, không né tránh những sự việc tiêu cực, nhạy cảm.

Từ khóa: Phong cách Hồ Chí Minh; phong cách làm việc Hồ Chí Minh; nghiên cứu khoa học.

APPLYING HO CHI MINH'S WORKING STYLE IN CURRENT SCIENTIFIC RESEARCH ACTIVITIES

Abstract: The article studies Ho Chi Minh's scientific working style, and at the same time, shows the application of Ho Chi Minh's scientific working style in current scientific research. That working style always goes in-depth, researches, investigates and surveys thoroughly; work with programs and plans; work in association with inspection, review, and experience; work must always be innovative and creative, scientific work is not arbitrary, do not avoid negative and sensitive things.

Keywords: Ho Chi Minh style; Ho Chi Minh's working style; scientific research.

1. Đặt vấn đề

Phong cách làm việc Hồ Chí Minh được thể hiện qua tư tưởng và thực tế làm việc của Người. Phong cách làm việc Hồ Chí Minh là cách thức làm việc khoa học, cách mạng, hiện đại, trung thực, trách nhiệm, nêu gương, dân chủ, được thể hiện trong hoạt động công việc hàng ngày, trong hoạt động cách mạng mang đặc trưng riêng của Hồ Chí Minh. “Phong cách làm việc của Hồ Chí Minh không phải chỉ tác động đến nhận thức mà còn cảm hóa cả trái tim con người. Qua phong cách làm việc của Hồ Chí Minh, mọi người đến với Đảng, tiếp nhận sự lãnh đạo của Đảng không phải chỉ bằng lý trí, mà còn bằng tình cảm sâu sắc của chính mình” [1, tr.179-180]. Phong cách làm việc Hồ Chí Minh là những bài học quý báu trong xây dựng phong cách làm việc của đội ngũ các nhà khoa học hiện nay. Vì vậy, việc nghiên cứu, học tập tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh nói chung và phong cách làm việc Hồ Chí Minh nói riêng là yêu cầu cần thiết hiện nay. Trong hoạt động nghiên cứu khoa học, khả năng làm việc nhóm, làm việc độc lập là những kỹ năng quan trọng mà mỗi nhà nghiên cứu phải không ngừng rèn luyện và hoàn thiện. Do đó, việc nghiên cứu về phong cách làm việc Hồ Chí Minh và vận dụng linh hoạt vào trong hoạt động nghiên cứu khoa học là việc làm cần thiết.

2. Nội dung phong cách làm việc Hồ Chí Minh

Qua nghiên cứu các tác phẩm, các bài viết, bài nói chuyện của Hồ Chí Minh cho thấy, Người thường dùng các thuật ngữ như: “cách làm việc”, “cách tổ chức”, “cách lãnh đạo”, “lối làm việc”, “tác phong”, “lề lối”, “kiểu cách”, “cách thức làm việc”, “cách làm khôn khéo”,... để nói đến phong cách làm việc của đội ngũ cán bộ, đảng viên trong Đảng. Nội dung phong cách làm việc Hồ Chí Minh được thể hiện rất phong phú, sinh động bao gồm: phong cách làm việc khoa học; phong cách làm việc dân chủ, tập thể; phong cách làm việc quần chúng, vì quần chúng, tôn trọng quần chúng; phong cách làm việc nêu gương; làm việc khách quan, trung thực; làm việc có mục đích, phương hướng; làm việc có chương trình, có kế hoạch; làm việc chú trọng công tác kiểm tra, giám sát, tổng kết, rút kinh nghiệm; làm việc siêng năng, cần cù, có quyết tâm cao; làm việc có trách nhiệm; làm việc đúng giờ; trong làm việc phải luôn luôn đổi mới, sáng tạo, có những cách làm hay, hiệu quả. Tất cả đều thể hiện được tính độc đáo, chuyên nghiệp trong phong cách làm việc Hồ Chí Minh.

2.1. Làm việc phải khoa học

Theo Hồ Chí Minh, làm việc khoa học: nghĩa là

* Trường Cao đẳng Nghệ Đà Nẵng

"làm việc đúng hơn, khéo hơn" [2, tr.272-273], làm việc có kết quả; còn làm việc không có khoa học tức là làm việc "không đúng, không khéo", tùy tiện, gặp đâu làm đấy, nên thường mắc nhiều sai lầm, khuyết điểm, hoặc không có kết quả, thậm chí thất bại. Làm việc phải cụ thể, kịp thời, thiết thực, phải có trọng tâm, trọng điểm, phải đi sâu, đi sát, phải kiểm tra để nắm người, nắm việc, nắm tình hình. Theo Hồ Chí Minh, làm việc khoa học là phải xác định rõ phương hướng, mục đích. Người phê bình một số cán bộ, đảng viên trong làm việc và công tác chỉ quen ra lệnh, ra chỉ thị, thường cao giọng với mọi người phải thực hiện mục đích này, mục tiêu nọ, mà không tính đến điều kiện thực tế, thậm chí ra chỉ thị, mệnh lệnh xong rồi quên, chỉ ra lệnh cho người khác làm, mình không chịu làm bất cứ việc gì.

2.2. Làm việc gì cũng luôn đi sâu đi sát, nghiên cứu, điều tra, khảo sát kỹ lưỡng

Trước khi đưa ra bất kỳ một quyết định, giải pháp nào, Hồ Chí Minh đều dựa trên cơ sở khoa học, thực tiễn chắc chắn, có độ tin cậy cao. Người không quyết định theo cảm tính, chủ quan, mà nghe nhiều bên, có phân tích, xem xét, đánh giá một cách khách quan rồi mới đưa ra quyết định cuối cùng. Người nói: "So đi sánh lại, phân tích rõ ràng là cách làm việc có khoa học" [2, tr.337]. Phong cách làm việc khoa học đòi hỏi "gặp mỗi vấn đề, ta phải đặt câu hỏi: Vì sao có vấn đề này? Xử trí như thế này, kết quả sẽ ra sao? Phải suy tính kỹ lưỡng. Chớ hấp tấp, chớ làm bừa, chớ làm liều. Chớ gặp sao làm vậy" [2, tr.279]. Cách làm khoa học này là cơ sở cho việc lãnh đạo đúng, trúng, sát hợp thực tế, tình hình. Trước những vấn đề mới, khó, phức tạp, bên cạnh việc tham vấn bộ máy, đội ngũ trợ lý, giúp việc, Hồ Chí Minh còn trực tiếp đi nghiên cứu, khảo sát, tiếp xúc với cơ sở, địa phương để tìm hiểu thực tế, nắm bắt tình hình, thu thập thông tin cụ thể. Người chỉ rõ, muốn lãnh đạo đúng, trước hết phải quyết định mọi vấn đề cho đúng. Muốn quyết định cho đúng, trước tiên phải điều tra, nghiên cứu rõ ràng. Người yêu cầu cán bộ, đảng viên khi xử lý và giải quyết công việc cần phải tôn trọng hiện thực khách quan, không "tô hồng", bóp méo sự thật, phải có tầm nhìn xa rộng, tránh rơi vào những việc sự vụ, thiển cận.

2.3. Làm việc có chương trình, kế hoạch

Hồ Chí Minh làm việc theo chương trình, kế hoạch công tác cụ thể, chi tiết hằng năm, quý, tháng, tuần, từ dài hạn, trung hạn, đến ngắn hạn. Theo Người, chương trình, kế hoạch làm việc cần khoa học, cụ thể, chi tiết, không nên tham lam, thiết thực, vừa sức, "chớ làm kế hoạch đẹp mắt, to tát, kể hàng triệu nhưng không thực hiện được" [2, tr.81]. Người yêu cầu, cần đặt kế hoạch cho sát hợp. Kế hoạch

đặt ra để mình và mọi người thực hiện chứ không phải để chiêm ngưỡng, tránh tình trạng "đánh trống bỏ dùi". Người chỉ ra khuyết điểm của cán bộ, đảng viên, nhất là của người lãnh đạo là: "Chương trình công tác thì quá rộng rãi mà kém thiết thực. Đặt ra kế hoạch và chương trình không xét rõ năng lực của những người thi hành kế hoạch và chương trình đó. Thành thử việc gì cũng muốn làm mà việc gì làm cũng không triệt để" [2, tr.636-637]. Cùng với đó, cán bộ, đảng viên thường mắc phải khuyết điểm là đầu tư nhiều công sức vào việc vạch ra chương trình, kế hoạch, nhưng lại ít tìm cách để thực hiện cho được kế hoạch, chương trình đã đề ra. Hơn nữa, chương trình, kế hoạch này thực hiện chưa xong, chưa biết kết quả thực hiện ra sao đã nghĩ đến chương trình, kế hoạch khác; hoặc xây dựng chương trình, kế hoạch làm việc, nhưng cách sắp đặt công việc không khéo, ôm đồm làm nhiều việc cùng một lúc, hoặc làm không đúng, lại thiếu những biện pháp thích hợp, thiếu quyết tâm, nên chương trình, kế hoạch đặt ra đều không thực hiện được. Do vậy, Người nhắc nhở: "Kế hoạch một phần, biện pháp phải hai phần, và quyết tâm phải ba phần, có như thế mới có thể hoàn thành và hoàn thành vượt mức kế hoạch" [3, tr.25].

2.4. Làm việc gắn với kiểm tra, tổng kết, rút kinh nghiệm

Hồ Chí Minh rất chú ý đến công tác thanh tra, kiểm tra việc thực hiện chủ trương, đường lối, chỉ thị, nghị quyết, chính sách của Đảng và của Nhà nước. Mục đích của kiểm tra là để xem các cấp thực hiện có đúng đường lối, chính sách không, để nắm được chất lượng, tiến độ công việc, tuân thủ quy trình, các bước tiến hành triển khai công việc,... Người chỉ ra một thực trạng: "Hiện nay, nhiều nơi cán bộ lãnh đạo chỉ lo khai hội và thảo nghị quyết, đánh điện và gửi chỉ thị, sau đó, thì họ không biết gì đến những nghị quyết đó đã thực hành đến đâu, có những sự khó khăn trở ngại gì, dân chúng có ra sức tham gia hay không. Họ quên mất kiểm tra. Đó là một sai lầm rất to. Vì thế mà "đầy túi quần thông cáo, đầy túi áo chỉ thị" mà công việc vẫn không chạy" [2, tr.636-637]. Hồ Chí Minh còn rất quan tâm đến việc tổng kết, rút kinh nghiệm. Theo Người, mỗi khi làm xong một việc gì, dù thành công hay thất bại, đều cần tổng kết thực tiễn để rút kinh nghiệm những việc làm được, hoặc còn chưa làm được, phát hiện những khó khăn, vướng mắc làm cơ sở cho việc bổ sung, phát triển lý luận, đề ra chủ trương, biện pháp một cách sát hợp với điều kiện, tình hình thực tiễn. Trong thực tế quá trình lãnh đạo, Người thường xuyên kiểm tra, kiểm soát từ trên xuống dưới và từ dưới lên trên để có cái nhìn đúng đắn, khách quan về hoạt động

của cán bộ, đảng viên, cũng như của các cơ quan, tổ chức thực hiện nhiệm vụ.

2.5. Làm việc phải luôn đổi mới và sáng tạo

Hồ Chí Minh luôn suy nghĩ, tìm tòi, đổi mới trong công việc, không cứng nhắc, bảo thủ, đóng khung, cố chấp, mà rất linh hoạt, mềm dẻo khi xử lý, giải quyết từng vấn đề, sự việc cụ thể. Có thể thấy, phong cách làm việc của Người là luôn đổi mới, sáng tạo, không cứng nhắc, không chấp nhận tư duy lối mòn, kinh nghiệm chủ quan, mà hướng tới sự mới mẻ, hiệu quả để ngày càng đạt kết quả tốt hơn. Người nói: "Tư tưởng bảo thủ là như những sợi dây cột chân cột tay người ta,... Muốn tiến bộ thì phải có tinh thần mạnh dạn, dám nghĩ dám làm" [3, tr.340]. Cuộc đời Người là một tấm gương tuyệt vời về đổi mới, có sức khơi gợi, kích thích sự đổi mới, sáng tạo cho mỗi chúng ta.

2.6. Làm việc khoa học là không tùy tiện, không né tránh những sự việc tiêu cực, nhạy cảm

Hồ Chí Minh không bằng lòng với thói quen chậm chạp, tùy tiện, không đúng giờ của nhiều cán bộ, coi đó là thái độ không tôn trọng thời giờ của những người khác. Tác phong làm việc khoa học của Hồ Chí Minh đối lập hoàn toàn và xa lạ với lề lối, cách thức làm việc mang nặng cảm tính chủ quan, không quan tâm đến chất lượng, hiệu quả công việc; làm việc một cách tự do, tùy tiện, thiếu điều tra nghiên cứu, thiếu kế hoạch; thiếu ngăn nắp, luộm thuộm, lể mể, chậm chạp, không coi trọng thời gian, lãng phí sức người sức của; làm việc thiếu cụ thể thiết thực; thiếu tầm nhìn xa trông rộng... Những biểu hiện như thế đã được Hồ Chí Minh chỉ ra và yêu cầu cán bộ lãnh đạo phải kiên quyết khắc phục sửa chữa. Tháng 11-1945, đến dự lễ tốt nghiệp khóa V Trường Huấn luyện cán bộ Việt Nam, Người thẳng thắn góp ý: "Trong giấy mời tới đây nói 8 giờ bắt đầu, bây giờ 8 giờ 10 phút rồi mà nhiều người chưa đến. Cách tôi làm việc đúng giờ. Tôi khuyên anh em làm việc phải cho đúng giờ, vì thời gian quý báu lắm" [2, tr.115]. Người phê bình một vị tướng đến chậm để mọi người phải đợi, coi 10 phút đến chậm ấy phải "nhân lên với 500 người đợi chú ở đây". Khi làm việc, đi công tác, đi thăm các cơ quan, đơn vị, hoặc đến nhà anh em cán bộ, Chủ tịch Hồ Chí Minh đều rất điều độ, nói giờ nào đến đúng giờ ấy, nói làm việc hoặc ở thăm bao lâu thì đúng bấy nhiêu thời gian, không bao giờ lể mể, la cà, không việc nọ sọ sang việc kia, mà thường rất khẩn trương, nhanh nhẹn trong mọi công việc và không để bất cứ ai phải đợi mình. Đó là biểu hiện của tính quý trọng thời giờ và tính kỷ luật, tính tổ chức, của tinh thần tự chủ cao. Thậm chí cho đến lúc phải từ biệt thế giới này, Người không có gì là ân

hận, mà chỉ tiếc là không được phục vụ nhân dân lâu hơn nữa, nhiều hơn nữa.

Theo Hồ Chí Minh, làm việc không được né tránh những sự việc tiêu cực, nhạy cảm. Hồ Chí Minh không hề né tránh những sự việc tiêu cực, thường được đội danh là "nhạy cảm", càng không cho phép lợi dụng hai chữ "nhạy cảm" để che chắn sai lầm, bưng bít sự thật, bệnh che cho nhau. Người coi đó là không trong sạch về đạo đức, không minh bạch về chính trị và không trung thực về khoa học. Người viết: "một Đảng mà giấu giếm khuyết điểm của mình là một Đảng hỏng. Một Đảng có gan thừa nhận khuyết điểm của mình, vạch rõ những cái đó, xét rõ hoàn cảnh sinh ra khuyết điểm đó, rồi tìm kiếm mọi cách để sửa chữa khuyết điểm đó. Như thế là một Đảng tiến bộ, mạnh dạn, chắc chắn, chân chính" [2, tr.301]. Người đã nêu cao tấm gương trung thực, thẳng thắn, thực sự cầu thị. Trong cải cách ruộng đất, Người gạt nước mắt nhận lỗi trước nhân dân.

Như vậy, mỗi tác phong đều phản ánh một khía cạnh riêng trong việc tiến hành và giải quyết công việc của Người, song nó gắn bó chặt chẽ với nhau tạo nên một tác phong làm việc khoa học, hiệu quả. Đó chính là tác phong Hồ Chí Minh. Học tập và làm theo phong cách làm việc của Hồ Chí Minh đòi hỏi mỗi đảng viên, cán bộ phải không ngừng tu dưỡng, rèn luyện đạo đức cách mạng, kiên quyết chống chủ nghĩa cá nhân, làm việc miệt mài, tận tâm, tận lực với công việc. "Trên cương vị đứng đầu Đảng và Nhà nước, Người đã có một phong cách làm việc mẫu mực để tiến hành công tác và thực hiện sự lãnh đạo của Đảng, giải quyết đúng đắn và thỏa đáng các mối quan hệ với quần chúng, với cấp dưới, với đại diện các tôn giáo, dân tộc,... Người không dựa vào quyền lực để buộc mọi người phục tùng mà thuyết phục con người bằng một phong cách làm việc vừa mang tính nguyên tắc và khoa học cao, vừa có tình nhân ái bao la của một tấm lòng nhân hậu" [1, tr.179-180].

3. Vận dụng phong cách làm việc của Hồ Chí Minh vào hoạt động nghiên cứu khoa học ở nước ta hiện nay

Trong hoạt động nghiên cứu khoa học, phong cách làm việc quyết định rất lớn đến thành công của một nhà nghiên cứu. Thời gian qua, hoạt động nghiên cứu khoa học ở nước ta không chỉ phục vụ công tác giảng dạy trong nhà trường, viện nghiên cứu mà còn đáp ứng nhu cầu của xã hội và nền kinh tế đòi hỏi như chế tạo các sản phẩm có chất lượng, chế tạo máy móc công cụ,... để phục vụ sản xuất. Tuy nhiên, hoạt động nghiên cứu khoa học luôn bị đánh giá thấp cả về tầm vóc lẫn tính hiệu quả của các đề tài nghiên cứu khoa học. Công tác nghiên cứu khoa học

thiếu tính hệ thống, tập trung, đồng bộ, các đề tài nghiên cứu còn mang tính đơn lẻ, manh mún, nghiên cứu khoa học chưa thực sự thu hút đông đảo đội ngũ trí thức tham gia. Một số nhà khoa học chưa thật nhiệt tình, say mê nghiên cứu, vì thế, nhiều công trình nghiên cứu vẫn còn nghèo về chất lượng, hàm lượng khoa học thấp; vẫn còn hiện tượng cán bộ đi nghiên cứu thực tế mang tính hình thức chưa thực sự gắn với nhiệm vụ nghiên cứu khoa học, tổng kết thực tiễn. Chính vì vậy, việc hình thành phong cách làm việc khoa học như Hồ Chí Minh là rất cần thiết. Trong công việc, mỗi người đều giữ một vị trí, vai trò nhất định ở cơ quan, đơn vị, tổ chức mà mình tham gia và là thành viên; do vậy, phải có trách nhiệm đối với cơ quan, đơn vị, tổ chức đó.

Một là, trong hoạt động nghiên cứu khoa học, các nhà khoa học cần đi đâu đi sát, nghiên cứu, điều tra, khảo sát kỹ lưỡng khi đưa ra kết quả nghiên cứu. Với những nghiên cứu khoa học mang tính ứng dụng cao như khoa học công nghệ phải dựa trên kết quả thực hành thí nghiệm, các minh chứng, chứng cứ xác thực mới đưa ra kết luận và ứng dụng vào thực tiễn. Với những nghiên cứu lý luận như khoa học xã hội cũng vậy, cần điều tra, khảo sát đảm bảo tính đại diện để có thể khái quát thành lý luận, từ lý luận mới đưa ra các giải pháp nhằm giải quyết các vấn đề xã hội. Sự cẩn trọng, điều tra kỹ lưỡng là yếu tố không thể thiếu đối với các nghiên cứu khoa học.

Hai là, trong hoạt động nghiên cứu khoa học, các nhà khoa học cần làm việc có chương trình, có kế hoạch khoa học. Nghiên cứu khoa học thì phong cách làm việc cũng phải thực sự khoa học. Khi triển khai một hoạt động nghiên cứu hoặc thực hiện một đề tài nghiên cứu khoa học phải lập chương trình kế hoạch rõ ràng, cụ thể, gắn mỗi công việc với mốc thời gian cụ thể phải làm để đảm bảo đúng tiến độ đặt ra. Khi xây dựng thuyết minh đề cương đề tài thường yêu cầu một mục riêng về nội dung công việc và kế hoạch thực hiện cụ thể, chẳng hạn như việc xây dựng thuyết minh đề cương được thực hiện vào thời gian nào? Việc điều tra, khảo sát thực tế được thực hiện thời gian nào? Tổ chức tọa đàm, hội thảo vào thời gian nào?... Mỗi nội dung công việc gắn với thời gian thực hiện cụ thể, ai là người thực hiện, kinh phí bao nhiêu, kết quả cần đạt được là gì?... Việc xây dựng kế hoạch cụ thể giúp chúng ta triển khai thực hiện một cách bài bản, thuận lợi và không bị bối rối khi không biết làm cái gì trước, cái gì sau. Những nghiên cứu mang tính ứng dụng cũng cần có chương trình, kế hoạch xây dựng các mô hình ứng dụng cụ thể, sau khi có kết quả nhất định, khả quan mới nhân rộng ra thực tế.

Ba là, trong hoạt động nghiên cứu khoa học, các nhà khoa học phải luôn luôn đổi mới, sáng tạo. Trong

nghiên cứu khoa học, việc tư duy, đổi mới sáng tạo là hết sức cần thiết bởi khoa học luôn luôn cập nhật cái mới, nghiên cứu về những vấn đề nội tại, phản ánh những biến đổi của xã hội. Nhà nghiên cứu không thể cứ mãi làm theo lối mòn, dựa trên những kết quả nghiên cứu đã có mà từ các kết quả nghiên cứu đi trước phải tìm tòi ra những phát hiện mới về vấn đề. Do đó, trong một bài nghiên cứu khoa học, luôn yêu cầu phải trình bày tính mới của vấn đề. Việc đổi mới sáng tạo không chỉ ở kết quả nghiên cứu mà thể hiện ở cả cách thức thực hiện, cách trình bày một bài viết, bài thuyết trình khoa học. Đặc biệt, vận dụng phong cách làm việc Hồ Chí Minh không phải là vận dụng một cách máy móc mà cần phải có sự đổi mới, sáng tạo trong tình hình mới.

Bốn là, nhà khoa học phải thực sự cầu thị, lắng nghe và tiếp thu những ý kiến đóng góp của mọi người. Trong quá trình nghiên cứu, những bài thuyết trình, bài viết của mình thường xuyên nhận được những ý kiến đóng góp của đồng nghiệp, các bậc tiền bối đi trước thông qua hội đồng nghiệm thu hoặc góp ý trực tiếp nhằm giúp chúng ta hoàn thiện cá nhân hơn. Do đó, nhà nghiên cứu cần có tính cầu thị, ham học hỏi và thực sự lắng nghe, tiếp thu ý kiến góp ý của mọi người để nâng cao hiệu quả công việc.

4. Kết luận

Việc học tập, rèn luyện làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh đối với những người hoạt động nghiên cứu khoa học là hết sức cần thiết. Trong đó, rèn luyện theo phong cách làm việc Hồ Chí Minh là một trong những nội dung cần thiết để các nhà nghiên cứu thực hiện tốt nhiệm vụ của mình. Để làm được điều này, trước hết, chúng ta phải học tập, nghiên cứu, tư duy để nhận thức được đúng, sâu sắc phong cách làm việc Hồ Chí Minh từ đó mới có thể thực hành rèn luyện bằng chính công việc nghiên cứu khoa học của mình trong thực tiễn. Do đó, việc đẩy mạnh vận dụng phong cách làm việc Hồ Chí Minh là hoạt động thường xuyên, liên tục của mỗi nhà khoa học. Trong quá trình đó, cần lưu ý phải vận dụng linh hoạt, sáng tạo, đổi mới, tránh rập khuôn, máy móc; việc vận dụng phải phù hợp trong bối cảnh mới, bối cảnh cách mạng công nghiệp 4.0, như vậy mới vận dụng tinh thần biện chứng trong phong cách làm việc Hồ Chí Minh. □

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đặng Xuân Kỳ (chủ biên, 2010), *Phương pháp và phong cách Hồ Chí Minh*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
2. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 5, Nxb Chính trị Quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
3. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 13, Nxb Chính trị Quốc gia - Sự thật, Hà Nội.